

Bra sajter för dig som vill läsa vidare

www.svanen.nu

Miljömärkning för bland annat hotell.

www.snf.se

Naturskyddsföreningen. Här kan du bland annat köpa utsläppsrätter.

www.naturesbasta.se

Naturens Bästa, svenska naturresor.

www.ekoturism.org

Svenska Ekoturismföreningen.

www.ecotourism-org

Ekoturism i världen.

www.atmosfair.de

Bra och pålitligt företag för dig som vill klimatkompensera semesterresan.

8 tips för ett grönare resande

✓ **Res med fullsatta plan.** Ju högre beläggingsgrad desto mindre koldioxid per passagerare. Bäst är charter som når upp till 98 procent beläggning. Ryanair ligger på ungefär 83 procent, vilket är bland de högsta i branschen bland reguljärflyg.

✓ **Välj nonstop.** En mellanlandning drar enormt mycket bränsle och är oftast sämre än nonstop. På en resa Stockholm – Nice skulle en mellanlandning öka utsläppen med cirka 23 procent. Det är nästan 1 900 liter bränsle.

✓ **Välj tåg i Sverige.** SJ använder miljömärkt el, vilket betyder att den enbart ska komma från vind- och vattenkraft. Utsläppen av koldioxid är obefintliga. Så är det inte på kontinenten där tre fjärdedelar av elen kommer från olja, kol och naturgas. Här kan buss vara ett bättre färdssätt.

✓ **Förläng semestern.** Åk inte hem efter en vecka i Thailand, när du ändå

har släppt ut en massa koldioxid – stanna borta så länge du kan och strunta i sommarsemestern till Medelhavet i stället.

✓ **Åk inte så långt.** Utsläppen är kopplade till avståndet. Kanske är stränderna lika bra på närmare håll. Åker du till Thailand släpper du ut nästan tre gånger så mycket koldioxid som på resan till Teneriffa.

✓ **Fråga efter miljövänliga hotell.** Många resebolag kan erbjuda miljöcertifierade hotell, exempelvis Ving.

✓ **Väj inte snabbfärjor.** En snabbfärja bidrar ibland med mer koldioxid än ett flygplan på samma sträcka. Ju lägre hastighet, desto mindre utsläpp.

✓ **Köp utsläppsrätter.** Det är inte bara för att döva samvetet: den koldioxid som du köper kommer aldrig att släppas ut.

redaktion

Guideredaktör Dino Sten (dino.sten@aftonbladet.se) **Redigerare** Katarina Lundberg.

Text Joachim Kerpner, Caroline Engvall, Cecilia Billgren, Bo Sverström. **Foto** Jupiterimages, Mats Strand.

Omslag Dino Sten. **Grafik** Rikard Bodin, Katarina Lundberg. **Utgivare** Aftonbladet Nya Medier AB.

Ansvarig utgivare Kalle Jungkvist. **Adress** Aftonbladet, 105 18 Stockholm. **Telefon** 08-562 529 00.

RES GRÖNARE

Publicerad juni 2008

Guiden till miljövänligare resande

- ✓ *Tåget, bussen eller flyget till Europa - vilket sätt är grönast?*
- ✓ *Före och under resan - massor av klimatsmarta tips*
- ✓ *Så funkar utsläppsrätter*

AFTONBLADET.se

Får jag presentera Ed och Fiona, mina favorit-resenärer. De reste jorden runt utan att flyga. Att resa miljövänligt är svårt. Vi flyger ofta, eftersom vi har ont om tid.

Ed Gillespie och Fiona King valde att resa långsamt slow travel. Med buss, tåg, lastfartyg och kamel tog de sig jorden runt på 381 dagar. Totalt koldioxidutsläpp: 1,5 ton. En tiondel mot vad det hade blivit om de hade flugit. Och de nådde sitt mål: att visa att det kan vara underbart att resa utan en enda flight.

Som långsam turist vecklas hela historien, kulturen, maten och landskapet gradvis ut medan du reser, säger Ed till tidningen The Independent.

Med sig hem hade de ovanliga reseminnen. Som de fantastiska måltiderna med den franska besättningen på lastbåten till Nya Zeeland och språkkursen i spanska som de fick av de mexikanska sjömännen under 16 dagars resa över Stilla Havet.

Du behöver inte vara lika radikal som Ed och Fiona. Börja med att läsa den här miljöguiden, som ger handfasta tips hur du kan minska dina reseutsläpp. Sänk dina utsläpp ett steg i taget.

Vem vet, det kanske slutar med att du blir sugen på en lastfartygsresa. I så fall kan du boka den via www.freightertravel.co.nz.

Joachim Kerpner
joachim.kerpner@aftonbladet.se

Ekoturism är framtiden

Allt fler efterfrågar miljövänligare semestrar

Vårt klot håller på att krackelera. Därför hakar allt fler på trenden att resa med ekokänsla.

73 procent försöker agera miljövänligt på semestern, enligt en ny undersökning som Ving har gjort. Det kan till exempel handla om att välja ett miljövänligt hotellalternativ på resmålet. 64 procent uppger att det är viktigt att hotellet är miljömärkt eller arbetar med miljöfrågor.

Men främst är det viktigt för oss att fortsätta resa. Fortsätta uppleva. Därför är det allt viktigare att vara så miljösnäll som

möjligt - både innan och efter resan.

– Om vi alla tänker att miljöproblemet är så stort att just min insats inte kan ha någon betydelse kommer vi garanterat att misslyckas med att lösa problemet. Faktum är att ingen insats är så liten att den saknar betydelse. Varje enskilt utsläpp av koldioxid bidrar till att förvärra klimatstörningarna, men det betyder också att varje gång vi lyckas undvika ett utsläpp kan vi räkna med att klimatstörningarna blir lite mindre allvarliga än de annars skulle ha blivit, säger Claes Bernes, klimatexpert på Naturvårdsverket och författare till "Meteo-

Allemansrätten. Du kan ta i land och övernatta nästan överallt bara du är snäll mot naturen.

orologernas väderbok" (tillsammans med SVT-meteorologen Pär Holmgren).

I Sverige blir ekoturism allt mer populärt. Tanken med ekokonceptet är att spara miljön, värna om kulturen på plats samtidigt som det ger klirr i kassan lokalt.

– Framför allt tycker jag att ekoturism ska vara ett resande med en hög upplevelsekaraktär. Det är en mer innehållsrik och roligare turism, helt enkelt, säger Joakim Hermansson på Upplevelsebolaget.

Ekoturismen är fortfarande i lära-gåstadiet i Sverige. Enligt Naturens Bästa, som Svenska Ekoturismföreningen står bakom, finns det ungefär 300 kriterier att uppfylla för att vara ett ekoturismföretag, först och främst att sträva efter minsta möjliga slitage på djur och natur.

– Anledningen till att vi i Sverige inte har kommit längre med vår ekoturismut-

veckling är bristen på insikt om vad vi har. Ekoturism i svensk natur är en enorm förnyelsebar naturresurs som kan innebära massor av positivt om vi utnyttjar den var- samt, säger Joakim Hermansson.

Han anser att ekoturism i Sverige är minst lika fint som att åka till Nya Zeeland.

– Det låter lite småkaxigt, men är sant. Vita sandstränder och palmer är inte så ovanligt i ett globalt perspektiv, men en skärgård med tretusen slätslipade granitöar där du kan glida iland med din kajak, slå upp tältet och se solen sänka sig i havet utan att någon kommer och säger åt dig att du inte får vara där, det är unikt. Jag är övertygad om att ekoturism är framtidens svenska turistiska spetsprodukter.

Caroline Engvall

Inför resan:

Boka via nätet och packa smart

✓ Boka papperslöst

Resekataloger är mossigt - och allt fler researrangörer går ifrån dem. Allra miljövänligast är att boka resan via internet. Källsortera resekatalogen om du har använt den som inspiration.

✓ Välj rätt flyg

Vi har fått lära oss att alla flygplan kräks ut mängder av avgaser - men faktum är att det finns mindre dåliga alternativ. Om du längtar bort kan du vara flygsmart och planera din flygresan på följande sätt:

- Boka en avgång utan mellanlandning.
- Charter har normalt högre belägningsgrad än reguljärflyg och är därför ett bättre miljöval.

- Boka en avgång med hög beläggning.
- Välj bolag som flyger med nya, effektiva maskiner. I så fall minimeras koldioxidutsläppen per passagerare.

✓ Välj rätt båt

Att sakta tuffa fram med båt kan låta miljövänligt, men generellt sett är sjöfarten det överlägset smutsigaste transportmedlet om man ser till utsläppen av svavel- och kväveoxider, enligt boken "Kli-

matsmart". Vissa snabbfärjor bidrar med mer koldioxid än ett flygplan på samma sträcka. En långsam färja är ur miljöhänsyn bättre än en snabb. Liksom med flyget, välj helst färjor med hög beläggning om det är möjligt. Om det finns så kallad Nox-rening på färjan minskar utsläppen som leder till förorening och övergödning (Nox är en samlingsterm för kväveoxider som bildas vid förbränning) - fråga när du bokar biljetten. I sommar lanserar Fritidsresor tågkryssning, en kombination av tågcharter och flodkryssning, med mål som Wien, Budapest och Bratislava. En härlig slow travel-resa med miljötank.

✓ Är tåget miljövänligast?

I Sverige är tåg det i särklass miljövänligaste alternativet, eftersom SJ använder miljömärkt el. I Europa och världen i övrigt är tåget klart miljövänligare än flyg, men mycket av elen hämtas från kol, olja och naturgas vilket gör att buss faktiskt ibland är ett miljövänligare alternativ än tåg.

✓ Spara el hemma

Minimera förbrukningen hemma när du

åker bort. Stäng av värme och el och liknande.

✓ Stanna borta

Borta bra men hemma bäst, sägs det ju, men faktum är att det är mer miljövänligt att stanna borta längre. Om du dessutom reser under lågsäsong är inte bara resan billigare - du har lättare att få kontakt med lokalbefolkningen och anstränger inte resmålens miljö.

✓ Åk kollektivt till flygplatsen

Att ta flygbussen eller tåget till flygplatsen är ett självklart miljöval. Lämna egna bilen hemma.

✓ Packa lätt

Ju mindre packning du har desto lättare blir planet och mindre bränsle går åt. Ett enkelt sätt att dra sitt väskstrå till stacken.

✓ Packa smart

Ta med laddningsbara batterier, flera länder saknar återvinning (men förvånansvärt många har börjat - iallafall i Europa). Tvätta kläderna på plats, ge bort gamla kläder och köp nya på plats så stöder du den lokala ekonomin.

✓ Välj rätt hotell

I dag blir allt fler hotell miljöcertifierade och i Norden finns en radda Svanenmärkta övernattningsmöjligheter. Inom EU är det EU-blommancertifiering som gäller (står alltid markerat i researrangörernas utbud - innan sommaren ska exempelvis Ving ha EU-blommanmärkning på alla sina egna hotellanläggningar).

Utanför EU heter certifieringen ISO1401-certifierade hotell, det kan även finnas EMAS-certifierade hotell, och hotell med lokala och nationella miljöcertifieringar av olika slag.

Tänk på att små hotell många gånger kan vara sämre ur miljösynpunkt än större anläggningar, eftersom dessa många gånger har bättre möjligheter att återvinna och spara vatten, sortera sopor, använda produkter som är skonsammare mot miljön och rena sina utsläpp.

- Om du ska resa till ett område med vattenbrist bör du hoppa över hotell med stora parkanläggningar eller golfbanor. Den konstgjorda grönskan stjäl ovärderligt vatten från områden som riskerar att utarmas eller förvandlas till öken.

- Bo gärna på bed & breakfast, bondgård, agroturism och andra typer av boende där pengarna går rakt in i den lokala ekonomin.

► www.svanen.nu/hotell

✓ Så funkar utsläppsrätter

Alla pratar om klimatkompensation. Men hur funkar det egentligen? Om du köper en utsläppsrätt (som också kallas reduktionsenhet eller utsläppskredit, medan ordet "utsläppsrätt" bara är en ihopblandning) minskar du möjligheterna för företag som ingår i utsläppshandeln att släppa ut koldioxid. Du köper alltså rätten till utsläpp som sedan aldrig används. Naturskyddsföreningen säljer utsläppsrätter, vilket innebär att föreningen garanterar att de antal ton koldioxid som du köper inte utnyttjas för utsläpp. En utsläppsrätt på ett ton koldioxid kostar 350 kronor.

► www.snf.se

✓ Klimatkompensera med träd...

Om du inte vill köpa utsläppsrätter - eller vill komplettera dem - kan du klimatkompensera på annat sätt. Tanken är att du ska kompensera de utsläpp som du själv står för under dina resor genom att betala så kallade koldioxidskrediter. Dessa används till satsningar i tredje världen, till exempel skogsplantering, energisnåla spisar och vindkraftverk.

På sajterna nedan finns till exempel trädplantering, som vissa tror minskar växthuseffekten.

► www.carbonneutral.com

► www.climatecare.com

... eller med pengar

Fritidsresegruppens klimatbidrag 5+5: innebär att varje resenär kan lägga fem kronor i frivilligt klimatbidrag - och Fritidsresegruppen lägger till lika mycket. Pengarna går till utvalda klimatprojekt hos miljöorganisationen Atmosfair. Eventuellt klimatbidrag inkluderas i resans totalpris vid bokningen.

✓ Ställ frågor

Var en irriterande igel. Ställ "vad gör ni för miljön?"-frågor till researrangörerna, hotellet och flygbolagen. Låt inte de stora jättarna glömma bort att deras resenärer faktiskt bryr sig om hur vårt klot mår.

Caroline Engvall

Cykel bättre än buss. Kan du ta dig runt med cykel är du snällare mot miljön.

Under resan: Handla lokalt och skippa taxfree

✓ Handla lokalt

Du ska givetvis inte köpa en massa krims-krams som hamnar längst in i gardero-ben, men om du verkligen vill ha en sou-venir kan du se till att den är producerad lokalt. På så sätt bidrar du till att stimulera den lokala ekonomin och samtidigt till att hålla lokala traditioner och hantverk vid liv. Att inte köpa snäckor eller produkter gjorda av utrotningshotade djur och väx-ter är en självklarhet.

✓ Stöd lokala miljöaktiviteter

Stöd miljömedvetna rese- och utflyktsar-rangörer. Om en mera miljöanpassad tur kostar lite mer går ofta de extra kronorna till att bevara miljö- och kulturarv.

✓ Tänk som du gör hemma

Bara för att du är på semester finns det ingen anledning att slösa på naturresur-

serna. Tänk precis som du gör hemma. Släck lyset när du går ut från hotellrum-met, tvätta inte handdukarna varje dag och ta hellre en dusch än ett bad. Stäng av vattnet när du tvålar in dig och borstar tänderna - om du gör det tre minuter två gånger om dagen kan du spara upp till 11 000 liter vatten per år. Använd inte luftkonditionering i onödan, källsortera där det går, köp returförpackningar och om du hyr bil - låt inte motorn stå på tom-gång. Följ upptrampade stigar och vägar och besök lokala naturparker.

✓ Res smart, res tillsammans

Åka ensam i bilen? Nä nä. Fyll hyrbilen med trevliga medpassagerare.

✓ Ställ krav på maten

Visst går det att vara miljövänlig även på restaurang. Fråga efter KRAV-märkt öl

Välj lokala rätter. Skippa sillen och välj något från orten.

och vin eller välj en Svanenmärkt restau-rang, i dag finns det fem i Sverige. Salt & Brygga i Malmös nya hamnområde är ett exempel, de andra hittar du här:

► www.svanen.nu

(klicka på "Sök Svanenmärkt" och välj restauranger)

✓ Läs en miljöbok

Läs en Svanenmärkt bok på semestern. Det innebär att varje steg i bokproduk-tionen sker enligt Svanens strikta miljö-krav. Till exempel granskar Svanen att papperet tillverkas av skog från hållbart skogsbruk och med begränsade utsläpp i pappersfabriken, att man använder mil-jöanpassade tryckfärger och att tryck-eriet producerar boken på ett hållbart sätt för miljön. Ett exempel är pocketboken "Kyoto och fjärlarna", en miljöthriller om klimatförändringar av Lennart Ramberg (förlag: Kabusa Böcker).

✓ Miljösnälla hyrbilen

Ibland måste man ju faktiskt hyra bil för att ta sig fram. Hyr miljöbil där det finns - och tänk på att inte ha på luftkonditio-nering/AC:n av slentrian. Bensinförbruk-ningen ökar när den är på. Undvik tom-

gång. Och försök packa lätt även här. För varje 100 kilo extra ökar bränsleförbruk-ningen med fem procent på landsväg.

✓ Strunta i taxfree

Att förbeställa sprit, låta någon packa det i en påse, flyga ner det till destinationen och sedan hem igen är inte speciellt miljö-vänligt - hur billigt det än må vara. Undvik om möjligt.

✓ Skippa AC:n

Det är så lätt att glömma att luftkonditio-neringen surrar på hotellrummet trots att du inte är där - eller så ursäktar man sig med ett "det är ju så skönt när det är svalt när man kommer tillbaka till rummet". Tänk om! Luftkonditionering förbrukar oresonligt mycket energi. Stäng av luft-konditioneringen under dagen och när du inte befinner dig inomhus. Om möjligt, välj rum med fläkt.

✓ Låna cykel

Allt fler hotell börjar låna eller hyra ut cyk-lar. Utnyttja det. Ett härligt sätt att upp-leva en stad.

Caroline Engvall

Tänk grönt. Man behöver inte resa långt för att få en snygg solbränna.

Så blir din resa miljövänligare

Minska utsläppen på din semester

Tåg i Sverige, buss till kontinenten och inga mellanlandningar när du flyger.

Så åker du för att släppa ut minst koldioxid.

Här är de bästa tipsen för att bli en grön resenär.

Den globala temperaturökningen beror mycket sannolikt på våra egna utsläpp av växthusgaser, skrev FN:s klimatpanel IPCC i sin rapport i förra veckan.

Men flyget står för en relativt liten del. Man brukar räkna med att runt 3 procent av transportsektorns utsläpp kommer från flyget.

Är inte flyget den stora miljöboven?

Nej, bilen är störst och står för runt 85 procent av utsläppen.

Men flyget är en miljöbov. Olika branscher säger att deras utsläpp inte betyder något. Men det är summan av alla utsläpp som betyder något, säger Magnus Nilsson, trafikexpert på Naturskyddsföreningen.

På hög höjd

Det finns två saker som gör flyget till en miljöbov. Utsläppen sker på hög höjd. Då blir avgaserna två till fem gånger så farliga för klimatet som på marken.

På hög höjd påverkar även kväveoxider

och vattenånga klimatet. Därför brukar man multiplicera koldioxidmängden med minst två, säger Lars B Johansson, professor och ordförande i Flygets Miljökommitté.

Sedan ökar flyget kraftigt, när trenden i resten av samhället är att vi måste minska utsläppen. Enligt Airports Council International har flygresorna ökat med ungefär 4 procent per år de senaste 20 åren. Prognosen fram till 2025 är en fördubbling, från dagens 4,3 miljarder flygresor till 9 miljarder.

Men turismen är väl bara en del av flygresorna?

- Ja - men en stor del. Semester- och fritidsresor står för ungefär 70-80 procent av flygresorna i Europa, enligt Stefan Gössling, docent och forskare i miljöekonomi inom turism vid Lunds universitet.

Och turismen ökar. Enligt World Tourism Organisation har antalet turister i världen gått från 541 miljoner 1995 till 842 miljoner förra året. År 2020 tror man att siffran har dubblats till 1,6 miljarder.

Är flyget alltid sämst?

Nej, i vårt exempel Stockholm-Gotland är snabbfärjan ännu sämre. Och det beror enbart på hastigheten.

Långsamma, vanliga fartyg är faktiskt bra transportmedel, säger Stefan Gössling.

Sämst av allt är att åka ensam i bil.

Äh, klimatfrågorna löser den tekniska utvecklingen - eller?

Flyget förbättras hela tiden. På sträckan

Stockholm-Visby släpper ett 20 år gammalt plan ut 50 procent mer per passagerare än ett nytt plan.

SAS har börjat med gröna inflygningar som sänker bränsleförbrukningen.

Varje del av flygningen kan betyda mycket. Drar man av på gasen så att man kommer fram någon minut senare, kan det göra mycket för förbrukningen, säger Lars Andersen på SAS informationsavdelning.

Finns gränser

Men det finns gränser för utvecklingen.

- Ett flygplan som tillverkas om 20-25 år kan dra 40 procent mindre bränsle. Men så mycket längre går inte att komma. Det går ju inte att få ned förbrukningen till noll, säger Lars B Johansson och tillägger:

- Den tekniska utvecklingen kan inte kompensera en fördubbling av antalet flygpassagerare.

Ska man helst sluta resa?

- Ja, ju mindre man reser desto bättre är det. Bäst är att cykla eller gå - då mår man själv mycket bättre, säger Magnus Nilsson.

Vad kan man göra om man ändå vill åka på semester?

- Det finns enkla saker man kan göra. Till exempel välja fullpackade charterplan i stället för halvfylla reguljärplan, säger Magnus Nilsson.

Bo Sverström

Så funkar utsläppsrätterna hos flyget

■ Från 2011 ska även flygbolag få köpa och sälja rättigheter att släppa ut koldioxid, enligt ett förslag i EU. Varje bolag får en viss kvot, som de måste redovisa. Har de släppt ut mer koldioxid kan de köpa till utsläppsrätter. Har de inte förbrukat sin kvot kan de sälja den. Tillgång och efterfrågan styr priset. I dag kostar ett ton koldioxid 4 euro. Handelssystemet finns redan för vissa industrier och förbränningsanläggningar. Kvoterna kommer gradvis att sänkas.

Tänk om. Tåget inte alltid så bra som man tror.

”Miljövänliga” tåget – värre än buss

Tåg kan orsaka dubbelt så stora utsläpp på Europaresan

Tror du också att tåget är det självklara miljövalet när du ska ut och resa?

Tänk om. Vill du vara miljövän på Europaresan – ta bussen.

Det visar Aftonbladets granskning.

Förra året lanserade Fritidsresor Blue Train, tågchartern ner till Gardasjön i Italien.

Resformen blev snabbt en succé och omskriven som det nya, miljövänliga sättet att resa.

I år har man utökat programmet med fler destinationer, och även Ving har hoppat på tåget.

Men hur miljövänligt är egentligen tåget?

Aftonbladet Resa har tillsammans med den oberoende organisationen Nätverket för transporter och miljö, NTM, tagit fram siffror för hur mycket koldioxid som släpps ut under en tågresan ut i Europa.

Resultatet är väldigt tydligt – och lär förvåna många.

Smutsiga kolkraftverk

Vi har specialgranskat fem tågresor till den europeiska kontinenten. I samtliga fall orsakar tåg större utsläpp än buss – i tre av exemplen mer än dubbelt så stora. Orsaken är att tågen i många länder till stor del drivs av smutsiga kolkraftverk.

En charterresa med tåg till Gardasjön i

La dolce vita. Minska koldioxidutsläppen med hälften genom att ta bussen till Italien.

Italien släpper ut ungefär 94 kilo koldioxid per person. En bussresa samma väg resulterar i mindre än 45 kilo.

Som jämförelse är flygets motsvarande utsläpp (till närliggande Verona) 129 kilo. Tåget släpper alltså visserligen ut mindre växthusgaser än flyget – men skillnaden är inte särskilt stor.

Jonas Åkerman är forskare i miljöstrategisk analys vid KTH. Han har själv gjort motsvarande uträkningar som Aftonbladet Resa och kan bekräfta resultaten.

– Om man tittar på koldioxidutsläpp så är buss betydligt mer miljövänligt än tåg i de här fallen, säger han.

I ett framtidsperspektiv ser Jonas Åkerman dock positivt på tåg som ett miljövänligt transportmedel.

– Om Tyskland och östländerna ändrar sin elproduktion till mer miljövänliga alternativ så blir tåget bättre, säger han.

Tågen smutsigare i öst

Tågresenärer som vill resa miljövänligt bör definitivt undvika Polen, tätt följt av

Tjeckien, Ungern och Tyskland. I de här länderna dominerar kolkraften.

– Sverige, Norge och Finland är bäst, men även Schweiz, Österrike och Frankrike är bra länder att åka tåg i, säger Evert Andersson, professor för järnvägsgruppen på KTH.

I Sverige drivs SJ:s tåg enbart av så kallad grön el, och att Frankrike ligger bland de bästa i klassen beror på att landet har mycket kärnkraft.

– Även beläggningen, antal passagerare, på tågen är mycket viktig. Natttåg har ofta hög beläggning, liksom snabbtåg.

Även i den här aspekten ligger Frankrike bra till, med en modern tågflotta och många snabbtåg.

– Men man kan inte stirra sig blind på koldioxidutsläpp. Det är många andra aspekter att ha i åtanke, som till exempel hur lång tid resan tar, säger Evert Andersson.

Cecilia Billgren

Utsläppen land för land

När du reser en kilometer med tåg i Europa släpps så här många gram koldioxid ut (ungefärliga siffror):

Polen 104
Tjeckien 85
Ungern 57
Tyskland 52
Slovakien 45
Danmark 45
Italien 44
Nederländerna 35
Slovenien 30
Belgien 23
Finland 22
BUSS 15
Frankrike 9
Luxemburg 8
Österrike 7
Sverige 0
Schweiz 0
Norge 0

■ Tåg som ger mer utsläpp än buss.
■ Tåg som ger mindre utsläpp än buss.

Källa: NTM:s järnvägsrapport (utsläpp per kilowattimme), omräknat till utsläpp per kilometer.

Så gjorde vi:

Buss

Beräkningarna utgår från långfärdsbuss av dubbeldeckartyp med modern dieselmotor, fullsatt buss med drygt 50 passagerare. Enligt NTM släpper den ut 15 g CO₂/personkilometer.

Tåg

För sträckor i Sverige och Tyskland har respektive lands tågbolags egen miljö-kalkylator används (dvs SJ och Deutsche Bahn), för övriga länder har en beräkning gjorts med utgångspunkt från de olika ländernas elmix, enligt statistik från NTM. En uträkning har sedan gjorts enligt formeln: kWh/personkm * gram CO₂/kWh = gram CO₂/personkilometer.

För energiåtgång/personkilometer har vi använt siffran för tyska tåg, vilket ger en ungefärlig

uppskattning även för tåg i de övriga länderna.

Färja

För färjetransporten Trelleborg–Sassnitz har vi använt siffror från en uträkning gjord av Jonas Åkerman, forskare på KTH (220 g CO₂/personkilometer).

Flyg

För flygresan har vi använt SAS egen miljö-kalkylator och räknat med en beläggning på 75 procent. Uträkningarna baseras på samma avstånd både för buss och tåg. För att räkna ut sträckornas längd i km har vi använt både Deutsche Bahns hemsida och sajten viamichelin.com. Underlagen för uträkningarna är kontrollerade av Magnus Svan, vd för NTM.

Familjen Grön och familjen Kohl – så stor skillnad gör de för miljön

Familjen Kohl

Tänker först ta bilen, men flyget går fort och är bekvämt. I Nice hyr de en minivan på hotellet, som givetvis har luftkonditionering. Skönt, säger pappa och låter den stå på hela veckan. Äldsta grabben vill absolut åka vattenskidor första dagen, medan lillasyster och pappa vill prova en jetski. Nästa dag åker de till S:t Raphael med bilen. En tur med moppe genom Nice är också en trevlig dagsaktivitet när det är mulet väder. Självklart hyr de var sin. Efter en vecka flyger de hem.

Summa koldioxid för familjen: 1 470 kg

Koldioxid/vecka: 1 470 kg

Familjen Grön

Åker buss till Medelhavet. Det är obekvämt och tar över ett dygn, men detta är det minst dåliga alternativet. I Nice tar de in på ett enkelt hotell utan luftkonditionering. Istället använder de en takfläkt och traditionella fönsterluckor. Redan andra dagen hyr de cyklar och upptäcker staden och näromgivningen från sadeln. På stranden provar ungarna på kitesurfing – ren vindkraft. Mamma och pappa får sitt på en utflykt längs kusten mot S:t Raphael, självklart med tåg. Efter fyra långa veckor tar de bussen hem från årets enda semester.

Summa koldioxid för familjen: 878 kg

Koldioxid/vecka: 220 kg

Välj grönare resa till playan om du kan.

Skänk miljöpengen till rätt klimatföretag

Forskare: Många gör inte ett bra jobb

Flyg med rent samvete – bara du betalar för att kompensera dina utsläpp. Det är budskapet från företagen som du kan skänka pengar till för att bli klimatneutral.

Men vilka är företagen?

Aftonbladet Resa har granskat några av dem.

Att vara klimatneutral är att betala pengar till projekt som minskar utsläppen – inte i Sverige eller ens i västvärlden – utan i utvecklingsländer.

Tanken är att det är svårt och dyrt att minska utsläppen här – men billigt och effektivt att minska dem i utvecklingsländer. Och klimatet är globalt: det spelar ingen roll var man kompenserar sina utsläpp.

Den potentiella marknaden för detta är enorm. Och väntas öka med 25 procent per år enligt analysföretaget Mintel, skriver The Guardian.

Mycket kritik

Men samtidigt växer kritiken mot många av företagen.

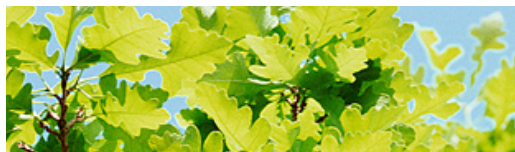
– Vi har granskat 41 företag. Det finns bra företag, men många gör inte ett bra jobb. Framför allt är jag tveksam till de som ägnar sig åt trädplantering, säger Stefan Gössling, docent och forskare i miljöekonomi inom turism vid Lunds universitet.

Träd binder visserligen koldioxid när de växer. Men vad som händer sedan, när trädet vuxit klart, är inte klart.

Höga kostnader

– Sedan får man en mängd andra effekter om man säger åt några tusen bybor att de inte längre får använda skogen som de vill, säger Göran Eklöf, miljökonsult.

Ett trädplanteringsprojekt i Uganda där bland andra Climate Care varit inblandade har fått mycket kritik för att lokalbefolk-

ningen blivit bortjagad av beväpnade vakter från koldioxidskogarna.

Och det är inga små ytor skog som krävs.

– Man skulle behöva plantera områden stora som Ungern varje år för att suga upp all koldioxid det rör sig om bara för EU:s miljömål, säger Göran Eklöf.

Annan kritik mot företagen är höga administrationskostnader, att det inte sker någon överföring av modern teknik som påskyndar ländernas miljöutveckling och att det är svårt att veta om projekten verkligen sparar så mycket koldioxid som man uppger.

Trädprojekt godkänns ej

– Det finns i dag ingen oberoende certifiering av de här företagen, tyvärr. Den bästa vägen är i stället Gold Standard, säger Jessica Henryson, författare till rapporten "Klimatneutrala företag".

Gold Standard ställer mycket höga krav på projekten. Någon trädplantering godkänns inte.

Kan man bli blåst på pengarna?

– Nej, det tror jag inte. Däremot kanske du tror att du sparar dina koldioxidutsläpp till 100 procent, men egentligen är det bara 70, säger Stefan Gössling.

Hur mycket du släpper ut och ska betala för varierar stort mellan de olika företagen. I vårt beräkning Stockholm – New York varierade det från 690 kilo för 118 kronor till 2 050 kilo för nästan 400 kronor. Skillnaderna beror på olika sätt att beräkna klimatpåverkan och hur mycket det kostar att kompensera den.

Bo Svernström

...eller köp EU:s utsläppsrätter

■ **Vad:** Sedan 2005 driver EU handel med utsläppsrätter. Tunga industrier och förbränningsanläggningar får en viss mängd utsläppsrätter. Öanvända utsläppsrätter kan säljas och köpas på samma sätt som man handlar med olja eller andra råvaror. Från 2011 ska flyget ingå.

■ **Pris:** Dagskursen för ett ton ligger i dag runt 2 €. Privatpersoner kan köpa via bland andra Naturskyddsföreningen (350 kr/ton) och Klimatbalans (200 kr/ton). Naturskyddsföreningen uppger att mellanskillnaden används till miljöarbete.

■ **Hur:** Fungerar som en råvarumarknad. Men här köper du en utsläppsrätt genom en organisation, som fungerar som mäklare och ser till att rätten inte används. Industrin får alltså ett ton mindre koldioxid att släppa ut.

■ **Fördelar:** Du minskar utsläppen här hemma i stället för i utvecklingsländer. Sociala och politiska bieffekter är minimala.

■ **Nackdelar:** Hittills har man delat ut så många utsläppsrätter att det kan bli rättigheter över. Att köpa en blir då verkningslöst. I framtiden räknar man med betydligt färre utsläppsrätter.

► www.naturskyddsforeningen.se/stod-oss
► www.cdmgoldstandard.org

Jämförelse mellan tre klimatföretag:

	My Climate	Climat Care	Atmosfair
Webbadress	www.myclimate.org	www.climatecare.org	www.atmosfair.de
Admin. kostnader	20 %	40 %	Mindre än 20%
Vinstdrivande	Nej.	Ja.	Nej.
Kommentar	Bra företag med låga administrationskostnader. Bra att man hoppar över skogarna och jobbar efter Gold standard-kvalitetsmärket. Samarbetar med bl a Lufthansa och Swiss Air.	Seriös aktör på många sätt med flera bra projekt. Hög administrationskostnad drar ner betyget. Samarbetar med bl a Kuoni och Lastminute.com.	Väldigt gediget företag och lägst administrationskostnader. Samarbetar med bland annat Greenpeace och TUI Fly Nordic/Fritidsresor.
Betyg	+++	++	+++++